

O‘QITUVCHILARNING PROFESSIONAL RIVOJLANISHI VA METODIK FAOLIYATI

Abdulahatova Shohsanam Adxamjon qizi

Namangan viloyati Namangan shahri

University of Business and Science Nodavlat oliy ta’lim muassasasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bugungi kundagi ta’lim tizimidagi o‘zgarishlar, kelajak avlod uchun yaratilayotgan imkoniyatlar, ta’lim sifatini yanada oshirish va bu yo‘lda o‘qituvchilarning o‘rni benihoya muhimligi, ta’lim jarayonining barcha jihatlarini takomillashtirish, o‘qituvchilarning malakasini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish kabi masalalar haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *ta’lim, sifat, taraqqiyot, faoliyat, o‘qituvchi, qaror, tahlil, natija, yo‘naltirish, qo‘llab-quvvatlash, imkoniyat.*

Bugungi kunda mustaqil O‘zbekistonimizda ta’lim tizimi tez sur’atda o‘tib bormoqda. Ta’lim sohasida olib borilayotgan islohotlarni chuqurlashtirish, ta’lim tashkilotlari faoliyatini ilg‘or xorijiy amaliyotlar asosida tashkil etish, pedagog kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, nodavlat ta’lim tashkilotlari faoliyatini qo‘shimcha qo‘llab-quvvatlash maqsadida:

- pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini tahlil qilish, o‘qituvchilarning bilimi va qiziqishiga mos bo‘lgan tabaqalashtirilgan ta’lim dasturlarini joriy qilish, mazkur jarayonga nodavlat va xalqaro tashkilotlarni jalb qilish;

- pedagog kadrlar tayyorlaydigan oliy ta’lim tashkilotlarini tizimli rivojlantirish va ularda boshqaruv faoliyatini takomillashtirish, ularning ta’lim dasturlarini umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari o‘quv dasturlari bilan uyg‘unlashtirish;

- professional ta’limdan so‘ng oliy ta’limni davom ettirish imkoniyatlarini yanada kengaytirish, uch yillik ta’lim dasturlari asosida amaliy bakalavriat bo‘yicha kadrlar tayyorlashni yo‘lga qo‘yish;

- o‘quvchilar rivojlanishiga psixologik-pedagogik jihatdan tashxis qo‘yish, ularning qobiliyati va moyilliklarini aniqlash bo‘yicha zamonaviy usullarini joriy qilish hamda yoshlarni kasb-hunarga yo‘naltirish faoliyatini takomillashtirish maqsadida bir qancha qaror va chora-tadbirlar chiqarilmoqda.

Ta’lim sifatini oshirish uchun avvalo o‘qituvchilar ko‘proq bilim manbayiga ega bo‘lishi kerak. Ta’lim sifatiga e’tibor - bu har bir jamiyat uchun ustuvor vazifa bo‘lishi kerak, chunki sifatli ta’lim kelajak avlodlarning rivojlanishi, jamiyatning iqtisodiy o‘sishi va barqarorligi uchun asos yaratadi. Ta’lim sifatiga e’tibor qaratish deganda, ta’lim jarayonining barcha jihatlarini takomillashtirish, o‘qituvchilarning malakasini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, o‘quv dasturlarini yangilash va ta’lim muassasalarining infratuzilmasini yaxshilash tushuniladi. Zero, sifatli ta’lim har bir insonning hayot sifatini

yaxshilash, uning o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi, kasbiy muvaffaqiyatga erishishi va jamiyatga foyda keltirishi uchun zarur shartdir. Buning uchun bo'lajak o'qituvchilar o'z ustida ko'proq ishlashi muhim. Chunki, o'qituvchilarning professional rivojlanishi va metodik faoliyati uzviy bog'liq bo'lgan jarayonlardir. O'qituvchining professional rivojlanishi uning bilim, ko'nikma va malakalarini oshirishni, metodik faoliyati esa o'quv jarayonini takomillashtirish, samaradorligini oshirish va o'quvchilarning ta'limiy natijalarini yaxshilashga qaratilgan.

O'qituvchilarning professional rivojlanishi:

Professional rivojlanish - bu o'qituvchining faoliyati davomida bilim, ko'nikma va malakalarini oshirish, shaxsiy va kasbiy sifatlarini takomillashtirish jarayonidir. U quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1. Bilim olish va malaka oshirish:

- Malaka oshirish institutlarida, universitetlarda va boshqa ta'lim muassasalarida kurslarda o'qish orqali o'z sohasidagi yangiliklar va ilg'or tajribalar bilan tanishish, seminarlar va konferentsiyalarda ishtirok etish, mahalliy va xalqaro seminarlar, konferentsiyalarda ishtirok etish orqali o'z kasbdoshlari bilan tajriba almashish va yangi g'oyalar olish.

- O'z ustida ishlash: Ilmiy adabiyotlarni o'qish, internet resurslaridan foydalanish va mustaqil tadqiqotlar olib borish orqali o'z bilimini mustahkamlash va yangilab borish, pedagogik mahoratni oshirish, metodik birlashmalarda ishtirok etish, maktab yoki tuman miqyosidagi metodik birlashmalarda ishtirok etish orqali o'z kasbdoshlari bilan o'quv jarayonini tashkil etish va baholash bo'yicha tajriba almashish.

- Ochiq darslar o'tkazish: O'z darslarini boshqa o'qituvchilarga namoyish qilish va ularning fikr-mulohazalarini olish orqali o'z mahoratini oshirish.

- Tajriba almashish: Ijtimoiy tarmoqlar, forumlar va boshqa platformalar orqali boshqa o'qituvchilar bilan tajriba almashish.

3. Shaxsiy rivojlanish:

- O'z-o'zini baholash: O'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va ularni takomillashtirish ustida ishlash.

- Muloqot ko'nikmalarini oshirish: O'quvchilar, ota-onalar va kasbdoshlar bilan samarali muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'qituvchilarning metodik faoliyati:

Metodik faoliyat - bu o'qituvchining o'quv jarayonini takomillashtirishga qaratilgan faoliyati. U quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1. O'quv rejalari va dasturlarini ishlab chiqish:

- O'quv rejalari va dasturlarini tahlil qilish: Mavjud o'quv rejalari va dasturlarini tahlil qilish va ularni o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirish.

- Yangi o'quv materiallarini yaratish: Darsliklar, qo'llanmalar, testlar va boshqa o'quv materiallarini yaratish.

2. Darslarni rejalashtirish va tashkil etish:

- Dars maqsadlarini aniqlash: Har bir darsning aniq va o'lchanadigan maqsadlarini belgilash.

- Dars usullarini tanlash: O'quvchilarning yoshiga, qobiliyatiga va o'quv materialining xususiyatlariga mos keladigan dars usullarini tanlash.

- Dars materiallarini tayyorlash: Dars uchun zarur bo'lgan materiallarni (ko'rgazmali qurollar, tarqatma materiallar, testlar) tayyorlash.

- Darsni o'tkazish: Darsni qiziqarli va samarali tarzda o'tkazish.

3. O'quvchilarni baholash:

- Baholash usullarini tanlash: O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini baholash uchun turli xil usullardan (og'zaki so'rov, yozma ish, test, loyiha) foydalanish.

- Baholash mezonlarini ishlab chiqish: O'quvchilarning ishini baholash uchun aniq va adolatli mezonlarni ishlab chiqish.

- Onlayn ta'lim platformalaridan foydalanish: O'quvchilarga onlayn resurslarga kirish imkoniyatini berish va masofaviy ta'limni tashkil etish.

Xulosa qilib aytganda, o'qituvchilarning professional rivojlanishi va metodik faoliyati o'quv jarayonining sifatini oshirish va o'quvchilarning ta'limiy natijalarini yaxshilash uchun muhim ahamiyatga ega.